

Skrbi in težave v času epidemije

Težave in izzivi družin z otroki v zgodnjem in srednjem otroštvu med karanteno zaradi epidemije COVID-19

Kaja Hacin Beyazoglu, Teresa Bertogna, Lea Hostnik, Tia Jakopič, Katja Škoda,
Marja Zakelšek in Urška Fekonja

Oddelek za psihologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani

Kontakt: kaja.hacin@ff.uni-lj.si

- Družine so se pretežno dobro spoprijemale s karanteno.
- Kot najbolj pozitivne vidike karantene so starši navajali skupne dejavnosti in povezanost med člani, kot negativne pa težave z usklajevanjem službe in družine, pomanjkanje socialnih stikov, prepire, preobremenjenost in stres ter težave s šolskim delom pri šoloobveznih otrocih.
- Razlike v odzivih družin se kažejo glede na starost otroka in delovno obremenitev staršev.

Povzetek

Namen kvalitativne raziskave je bil preučiti izzive in težave, s katerimi so se soočale družine med karanteno zaradi epidemije COVID-19, ter njihove načine spoprijemanja. V vzorec je bilo vključenih 29 družin z otroki, starimi od 3 do 9 let. S starši smo izvedli polstrukturirane intervjuje, ki smo jih analizirale z vnaprej oblikovano ocenjevalno shemo. Ugotovile smo, da se je večina družin razmeroma učinkovito spoprijemala in prilagodila na situacijo. Starši so najpogosteje navajali težave z usklajevanjem dela za službo in časa za družino, prepire, preobremenjenost in stres. Pri otrocih so kot največjo težavo poudarili pomanjkanje socialnih stikov z vrstniki in težave s šolskim delom pri šoloobveznih otrocih. Starši so navajali tudi pozitivne vidike karantene, na primer več časa za skupne dejavnosti, boljšo razdelitev nalog in medsebojno pomoč ter povezanost. Med družinami so bile v zaznanih težavah in izzivih razlike glede na starost otrok in glede na delovno obremenitev staršev.

54

Ključne besede: karantena, izzivi starševstva, težave družin, odziv otroka, odziv staršev

Uvod

Na otrokov razvoj delujejo številni in celoviti socialni konteksti, med katerimi je najosnovnejši družina (Bronfenbrenner, 1979). Za otrokov optimalni razvoj je pomembno stabilno in varno okolje, v katerem obstaja rutina, zaradi katere otroci vedo, kaj lahko pričakujejo. Čeprav so spremembe v življenju otrok pričakovane in tudi potrebne, so lahko nenadne in dolgotrajne prekinitve rutine ter velike spremembe za otroka pomemben stresor in negativno vplivajo na njegov občutek varnosti (Sandstrom in Huerta, 2013). Odrasli, ki s podpornim vedenjem otroku dajejo oporo, lahko zmanjšajo negativne učinke nestabilnosti in sprememb v okolju ter mu tako pomagajo, da se nanje učinkovito prilagodi in uravnava svoja čustva. Če niti starši nimajo nadzora nad spremembami, ki se zgodijo, zmorejo v manjši meri podpirati in spodbujati otroke, da se ustrezno prilagodijo. Skladno s tem model družinskega stresa (npr. Conger idr., 2010; Masarik in Conger, 2017) poudarja tesno povezanost odnosov in vedenja med vsemi člani družine.

Prime in sodelavci (2020) opisujejo, kako lahko epidemija negativno vpliva na dinamiko odnosov v družini. Negativne spremembe pri socialnih dejavnikih (npr. izguba službe, finančna nestabilnost, zmanjšanje medosebnih stikov) negativno vplivajo na blagostanje staršev, kakovost partnerskega odnosa ter odnose med starši in otroki. Opisane spremembe pa hkrati pomenijo rizične dejavnike za uspešno prilagajanje otrok na novo situacijo. Griffith (2020) pri tem opozarja, da so se naloge staršev med epidemijo COVID-19 občutno povečale, saj so za otroke skrbeli 24 ur na dan. Nekateri starši so izgubili službo, mnogi so začeli delati od doma, medtem ko so skrbeli tudi za šolanje svojih otrok, ter opravljali delo za službo tudi izven običajnega urnika, kar lahko vodi v izgorelost, ki se odraža v kakovosti odnosa s partnerjem ter tudi počutju in duševnem zdravju otroka. Fontanesi in sodelavci (2020) menijo, da čeprav ima lahko karantena pozitivne učinke za starše (npr. možnost preživljanja časa z družino), je treba pozornost nameniti predvsem negativnim učinkom, ki se nanašajo na nezmožnost nadziranja prihodnosti, zmanjšano mobilnost, zmanjšanje medosebnih stikov, zmanjšan občutek za čas in manjši občutek varnosti. Predvsem pa avtorji poudarjajo negativne učinke karantene na družine staršev z nizkim dohodkom, duševnimi boleznimi ter družine otrok s posebnimi potrebami in drugimi razvojnimi težavami.

Spinelli in sodelavci (2020) so ugotovili, da je bil stres, ki so ga starši doživljali med epidemijo, povezan s pojavom psiholoških težav pri malčkih, otrocih in mladostnikih. Tudi drugi avtorji ugotavljajo negativne učinke epidemije COVID-19 na vedenje in čustvovanje otrok. Jiao in sodelavci (2020) so na primer ugotovili, da so bili oklepanje staršev, znižana raven pozornosti in razdražljivost najpogostejše psihološke težave otrok in mladostnikov, starih od 3 do 18 let. Pri tem pa Domínguez-Álvarez in sodelavci (2020) poudarjajo nekatere starostne razlike v spoprijemanju z epidemijo pri otrocih in mladostnikih, starih od 3 do 12 let. Avtorji navajajo, da se z naraščajočo starostjo pomembno povečuje uporaba učinkovitih strategij spoprijemanja, pri tem pa je kot varovalni dejavnik pri spoprijemanju otrok delovalo prožno odzivanje staršev na epidemijo. Romero in sodelavci (2020) so ugotovili, da medtem ko več kot 55 % otrok in mladostnikov ni izražalo negativnih sprememb v vedenju, so se pri več kot 30 % pojavile nekatere vedenjske in čustvene težave, pri čemer so bili otroci, stari od 3 do 6 let, še posebej občutljivi za razvoj težav v primerjavi s starejšimi otroki, ki so bolje razumeli situacijo in tudi ohranjali pogostejše socialne stike z vrstniki med karanteno.

Namen naše kvalitativne raziskave je bil preučiti izzive in težave, s katerimi so se soočale slovenske družine med karanteno zaradi epidemije COVID-19, ter

načine spoprijemanja z njimi. Zanimalo nas je, kako starši opisujejo spremembe v družini med karanteno in kako so se nanje prilagodili.

Metoda

Udeleženci

V vzorec je bilo vključenih 29 družin, v katerih je bil en od otrok star od 3;3 do 9;0 let ($M = 73$ mesecev; $SD = 19$ mesecev). Petnajst otrok je bilo vključenih v vrtec in starih od 3;3 do 6;0 let ($M = 57$ mesecev; $SD = 8$ mesecev), medtem ko je 14 otrok obiskovalo osnovno šolo in bilo starih od 6;6 do 9;0 let ($M = 90$ mesecev; $SD = 11$ mesecev). Na podlagi podatkov o delovni obremenitvi staršev smo družine razdelili v dve skupini, in sicer: prva skupina so družine (14 družin), v katerih sta oba od staršev opravljala redno delo (ali na lokaciji ali od doma), druga skupina pa so družine (15 družin), v katerih je bil vsaj eden od staršev brez delovnih obveznosti (tj. na čakanju na delo, na dopustu ali brezposeln). Vse vključene družine, razen ene, so bile družine z dvema staršema in enim do tremi otroki.

56

Slika 1. Vsebinske kategorije in podkategorije v ocenjevalni shemi.

Postopek in analiza

S starši smo v maju 2020, ko so bile družine zaradi zaprtja šol in vrtcev ter uradnih ukrepov, povezanih s karanteno, doma že približno dva meseca, izvedli polstrukturirane intervjuje. V intervjuju je sodeloval eden od staršev (27 mam in 2 očeta), intervjuji pa so bili izvedeni po spletnih aplikacijah. V prvem delu intervjuja so starši prosto odgovarjali na več vnaprej pripravljenih vprašanj, ki so se nanašala na odzive celotne družine na življenje v karanteni (npr. *Kako je trenutna situacija vplivala na vašo družino in odnose med družinskimi člani?*). Vprašanja v drugem delu pa so se nanašala na odzive izbranega otroka v družini (npr. *Kako se vam zdi, da se je vaš otrok odzval na spremembe, vezane na življenje v izolaciji?*). Staršev pri tem nismo posebej usmerjali na posamezna področja in težave, podvprašanja pa so bila postavljena le pri nejasnih odgovorih. Intervjuji so bili posneti in dobesečno prepisani.

Za analizo intervjujev sta v prvem koraku dve ocenjevalki pregledali odgovore staršev in opredelili vsebine, ki so se v intervjujih najpogosteje pojavljale. Na podlagi prve analize smo oblikovale ocenjevalno shemo, ki je vključevala štiri širše vsebinske kategorije, vsaka od njih pa več podkategorij (glej sliko 1).

V drugem koraku je pet ocenjevalk z ocenjevalno shemo analiziralo odgovore staršev in označilo, katere od podkategorij se pojavljajo v posameznem intervjuju. Vsakega od intervjujev sta neodvisno ocenili dveh ocenjevalki, morebitna razhajanja med njima pa so bila razrešena na podlagi konsenza oziroma ob pregledu intervjuja od tretje ocenjevalke. V drugem koraku analize je bila na podlagi zapisov ocenjevalk v kategoriji Drugo opredeljena tudi nova tematska podkategorija, ki se je pojavila v več intervjujih, in sicer Vzpostavljanje rutine.

57

Rezultati z razpravo

Skupni rezultati za vse družine

Najpogostejše odzive družin med karanteno zaradi epidemije COVID-19, o katerih je poročala vsaj polovica (14) staršev, smo analizirale glede na štiri vsebinske kategorije (glej tudi sliko 2):

1. Vpliv na družino: vpliv karantene na družino oziroma odnose med družinskimi člani je večina staršev v splošnem opisala pozitivno; večina jih je poročala o večji povezanosti med člani družine, na primer:

»V bistvu, jaz bi rekla, da je bila sprememba pozitivna, da smo se tudi kot družina zbližali.«

»Po drugi strani pa se v takšnih razmerah, ko si več doma, med seboj še bolj povežeš, nekako umiriš, zadihaš, nisi tako časovno pod pritiskom.«

Skoraj vsi starši so povedali, da so v tem obdobju družinski člani lahko preživljali več časa skupaj, imeli več časa za skupne dejavnosti in pogovor, na primer:

»Drugače pa smo potem vzeli trenutno situacijo kot neko posebno priložnost, posebno druženje, priložnost za veliko skupnega časa, spet biti skupaj več kot kadarkoli in se več pogovarjati.«

»... to, da smo toliko časa skupaj, take priložnosti še nismo imeli in tudi ne vem, če jo bomo kdaj še imeli ...«

Rezultati kažejo, da so starši v splošnem preživljali več kakovostnega časa s svojimi otroki, saj v normalnih razmerah toliko možnosti za to nimajo. Pogostejše druženje in težnja k večji povezanosti družinskih članov pa sta lahko tudi odziv, ki ima varovalno funkcijo pred zunanji stresorji, v tem primeru pred morebitnimi posledicami epidemije. Kljub temu je približno tretjina staršev navedla, da so se v družini več prepirali (9) ter doživljali preobremenjenost in stres (10).

2. Odzivi otroka na spremembe: čeprav sta približno dve tretjini staršev poročali, da njihov otrok ni imel posebnih težav s prilagajanjem na novo situacijo, pa je dve tretjini staršev povedalo tudi, da je otroku primanjkovalo socialnih stikov, bodisi z vrstniki bodisi s sorodniki, ali da so pogrešali vrtec, na primer:

»Zdaj razume situacijo, ampak precej pogreša igranje s prijatelji. Kot sem rekla, še vedno sprašuje, kdaj bo konec in kdaj se bo lahko spet igral s prijatelji, šel na bazen ...«

Ohranjanje socialnih stikov je sicer za otroke zelo pomembno, saj jim lahko pomenijo oporo pri prilagajanju na situacijo, tudi na epidemijo in njene posledice (Romero idr., 2020). Nekateri starši so poročali, da so otrokom, ki so pogrešali prijatelje in sorodnike, pomagali tako, da so se z njimi več časa igrali in jim pustili več prostega časa za dejavnosti, ki jih veselijo. Poleg tega so jim nekateri omogočili več dostopa do družbenih omrežij in spletnih aplikacij, prek katerih so lahko ohranili stike z vrstniki in sorodniki.

Več kot polovica staršev je navedla, da so imeli otroci več časa za dejavnosti, v katerih uživajo, na primer:

»Pa več časa je imel, da se je z mlajšim bratom igral. Se tudi sicer, ampak sta imela več časa za ustvarjalno igro doma.«

»Vse je počel isto kot prej, a je imel za te stvari več časa. Več bere, se dlje igra ...«

Manjši delež staršev pa je navajal še, da so bili otroci zaskrbljeni glede bolezni (5), naveličani in dolgočasni (5), ter tudi, da so med karanteno razvili nekatere nove spretnosti (6).

3. Odzivi staršev na spremembe: večina staršev je omenila, da so se na razmere, povezane z epidemijo, prilagodili brez posebnih težav. Kljub temu so nekateri izpostavili povečan stres v povezavi s službo (5) in zaskrbljenost glede bolezni (7). Spet drugi so imeli med karanteno več časa, ki so ga lahko namenili dejavnostim, v katerih uživajo (6).

Vpliv na družino in odnose med člani

- Skupne dejavnosti in skupno preživljanje časa (27 družin)
- Povezanost družine (17 družin)

Odzivi otroka na spremembe

- Pomanjkanje družbenega življenja (19 otrok)
- Brez posebnih težav (19 otrok)
- Več časa za dejavnosti, v katerih uživa (16 otrok)

Najpogostejše težave in izzivi družin med karanteno zaradi epidemije COVID-19

Odzivi staršev na spremembe

- Brez posebnih težav (24 staršev)

Izzivi starševstva

- Težave z usklajevanjem službe in družine (14 starše)

Slika 2. Najpogostejše izpostavljeni odzivi, težave in izzivi družin glede na posamezne vsebinske kategorije.

Povečan stres staršev v povezavi s službo verjetno izvira iz potrebe po reorganizaciji delovnih mest in izvajanja delovnih nalog zaradi epidemije. Nekateri starši so navedli, da so strah pred boleznijo čutili predvsem na začetku epidemije, kar je skladno z ugotovitvami drugih raziskav, ki kažejo, da se občutki tesnobe in zaznavanja bolezni kot nevarne povečajo zlasti na začetku epidemije, nato pa upadejo (npr. Bults idr., 2011; Cheng in Cheung, 2005).

4. Izzivi starševstva: za polovico staršev je usklajevanje službe in družine med karanteno pomenilo težave, na primer:

»Ja, občasno je stresno, sploh med sestanki, ker imam sigurno vsaj štiri ure na dan sestankov. Takrat si z enim ušesom na slušalkah in z enim ušesom pri njima. To je še najbolj, takrat nisi stoodstotno niti v službi, niti doma.«

»Na začetku pa je bilo kar malo nervoze in živčne vojne, nenehno razmišljaš in ne veš, komu bi se posvečal, kličejo te iz službe, kjer te rabijo, otroka te kliče in te rabita ... Najtežje mi je bilo to, da sem morala dati otroka v drugi plan. Sploh zato, ker je on tam, nič mu ni jasno, ne razume, kaj se dogaja, ti pa se mu ne moreš posvečati.«

60

Nekoliko manj kot tretjina staršev (8) pa je navajala tudi težave z uravnavanjem otrokovih čustev in vedenja.

Težave staršev z usklajevanjem službenih obveznosti in družinskega življenja med epidemijo ugotavljajo tudi nekateri drugi avtorji (npr. Griffith, 2020). Starši so navajali predvsem, da so morali službene obveznosti opravljati v poznih večernih urah, vzeti dopust, da so se lahko posvetili otroku, in se odpovedati prostemu času. Ob tem so poročali tudi o občutkih preobremenjenosti. Dobljeni rezultati kažejo na to, da so se naloge staršev med karanteno močno razširile, saj so poleg službenih obveznosti in gospodinjstkih opravil prevzeli celodnevno skrb za otroke. Catton in sodelavci (2020) so ugotovili, da so bili starši zaradi celodnevne skrbi za otroke in osemurnega delavnika prikrajšani za čas, namenjen počitku. Veliki odkloni od običajnih urnikov lahko povzročijo preobremenjenost staršev, ta pa utegne negativno vplivati tako na partnerski odnos kot na duševno zdravje otrok (Griffith, 2020).

Razlike glede na starost otrok

Med družinami otrok z mlajšimi in starejšimi otroki so se pojavljale nekatere razlike v odzivih in prilagajanju na spremembe, kar so pokazale tudi nekatere

prejšnje raziskave (npr. Álvarez, 2020; Jiao, 2020). Večina staršev starejših otrok (11) je poročala, da so se člani družine med karanteno zblížali, medtem ko je o večji povezanosti poročala manj kot polovica staršev (6) z mlajšimi otroki. V polovici družin s starejšimi otroki (7) so se na spremembe prilagodili tako, da so si razporedili naloge v gospodinjstvu, na primer:

»S partnerjem sva si razdelila stvari, da ni bilo vse na enem, da smo imeli neki sistem. Vnaprej smo imeli dogovorjeno, kaj se dela, kdaj se dela in kako.«

Po drugi strani so samo trije starši z mlajšimi otroki poročali o drugačni delitvi nalog v gospodinjstvu. Ta razlika se je morda pojavila, ker lahko starejši otroci prevzamejo več nalog oziroma bolj pomagajo pri gospodinjstvih opravilih. Poleg tega je veliko staršev s šoloobveznimi otroki poročalo, da so si morali dneve reorganizirati tako, da jim je ostalo nekaj časa za pomoč otroku pri šolskem delu. Zato so s partnerjem naloge v gospodinjstvu organizirali tako, da je lahko vsaj eden od njiju pomagal otroku, če je potreboval pomoč.

Največja razlika med družinami z različno starimi otroki je bila na področju šolskega dela, saj mlajši otroci niso hodili v šolo. Večina staršev starejših otrok (9) je navedla, da so imeli otroci težave z opravljanjem šolskega dela na daljavo, predvsem z motivacijo za šolsko delo in koncentracijo, nekateri pa so poročali, da so sami imeli težave z otrokovim šolskim delom, saj niso vedeli, kako se lotiti poučevanja otroka, na primer:

»Poznalo se mu je, predvsem v tem, da je koncentracija za šolsko delo po dveh tednih začela upadati. Ni se upiral delu za šolo, samo toliko manj je bil zainteresiran zanj in ga je želel čim hitreje opraviti, ni mu bila več tako važna kvaliteta.«

Družine s starejšimi otroki (N = 14)

Večja povezanost v družini.
Pogostejša reorganizacija v gospodinjstvu.
Pogostejše težave s šolskim delom.

Družine s mlajšimi otroki (N = 15)

Starši so pogostejše poročali, da ne sami ne otroci niso imeli težav.

Slika 3. Največje razlike v odzivih med družinami s starejšimi (6–9 let) in mlajšimi otroki (3–6 let).

Starši mlajših otrok pa so pogosteje kakor starši starejših navajali, da so se tako oni kot otroci na situacijo prilagodili brez posebnih težav. Razlog za to bi lahko bil, da je staršem s šoloobveznimi otroki delo za šolo povzročalo dodatne težave, ki se v družinah brez šoloobveznih otrok niso pojavile.

Razlike glede na zaposlitev staršev

Analizirale smo tudi razlike v odzivih in prilagajanju družin glede na delovno obremenitev staršev med karanteno. Več kot polovica staršev, ki so med karanteno redno hodili na delo ali delali od doma, je poročala o preobremenjenosti in stresu (8) ter o težavah z usklajevanjem službe in družine (10), na primer:

»Kar stresno. Dosti manj časa za družinske zadeve, ker smo se popoldne ukvarjali samo s šolo in ničimer drugim. Dopoldne služba, popoldne šola. Mož je pa itak delal cele dneve, tako da sem jaz popoldne delala z otroki za šolo.«

Drugače od družin, v katerih sta delala oba od staršev, pa so starši družin, v katerih je bil vsaj eden od njiju med karanteno brez delovnih obveznosti, pogosteje poročali o pomanjkanju družabnega življenja svojega otroka.

62

Da so občutki preobremenjenosti, stresa in težave z usklajevanjem službe in družine pogostejši pri starših družin, v katerih sta oba od staršev opravljala delovne obveznosti, je pričakovano. Partnerja sta imela tako manj časa, ki bi ga lahko namenila otroku, ter sta pogosteje opravljala delovne obveznosti v času, sicer namenjenem spanju, počitku ali razvedrilu. Prav tako je verjetneje, da sta zapostavljala bodisi kakovost svojega dela bodisi čas in pomoč otroku. Starši, ki niso imeli delovnih obveznosti, so z večjo verjetnostjo več časa preživljali z otroki in bi tako lahko imeli v primerjavi s starši, ki so imeli delovne obveznosti, boljši vpogled v njihovo doživljanje. Tako so morda tudi v večji meri opazili ali

Družine, v katerih so starši delali redno ali od doma (N = 14)

Večja preobremenjenost in občuten stres.
Pogostejše težave z usklajevanjem službe in družine.

Družine, v katerih vsaj eden od staršev ni imel delovnih obveznosti (N = 15)

Pogostejše pomanjkanje družabnega življenja pri otrocih.

Slika 4. Največje razlike v odzivih med družinami glede na delovno obremenitev staršev.

presodili, da otroku primanjkuje družabnega življenja, ki so ga nadomeščali prav oni.

Sklepi

Pretežno pozitivni vidiki karantene, ki so se pokazali v študiji, sicer ne pomenijo, da se družine niso soočale s številnimi izzivi, temveč da so se z njimi uspešno spoprijele in se na novonastalo situacijo pretežno dobro prilagodile. Kot navajajo Fontanesi in sodelavci (2020), je treba za ustrezno podporo družinam posebno pozornost nameniti prav negativnim učinkom karantene, čeprav ima ta lahko tudi nekatere prednosti.

Dobljeni rezultati nakazujejo, da je med karanteno nujno sprejetje ukrepov na državni ravni, kot je subvencioniran skrajšani delovni čas, ki staršem omogoča večjo fleksibilnost, več časa za skrb za otroke ter učinkovitejše usklajevanje službe in družinskega življenja. Hkrati sta bila v družinah s šoloobveznimi otroki pomembna dejavnika stresa poučevanje in delo za šolo. Šolski sistem bi v morebitnih prihodnjih podobnih situacijah moral prevzeti večji delež odgovornosti za poučevanje in učenje otrok, ki se med seboj zelo razlikujejo po sposobnostih, motivaciji za delo ter značilnostih družinskega okolja, ter hkrati otroke opolnomočiti za uporabo tehnologije in učenje na daljavo. Na ravni države bi prav tako moralo biti poskrbljeno, da lahko vse družine dostopajo do tehnologije in drugih virov, ki so potrebni za šolanje na daljavo.

63

Opozoriti moramo še na nekaj omejitev naše raziskave, zaradi katerih je potrebna previdnost pri interpretaciji ugotovitev. Prva se nanaša na majhen in deloma pristranski vzorec družin, ki ne dovoljuje večjih posplošitev. Družine so bile, razen ene, dvostarševske. Nobeden od otrok ni imel opredeljenih razvojnih težav, prav tako nobeden od staršev, razen enega, med epidemijo ni izgubil zaposlitve ali imel hudih finančnih težav, kar so posebno rizični dejavniki za uspešno prilagajanje družin na nove situacije in spremembe (Masarik in Conger, 2017; Prime idr., 2020). Predvidevamo, da se družine z manj ugodnimi socialno-ekonomskimi dejavniki ter družine, v katerih se starši ali otroci spoprijemajo s težavami v telesnem ali duševnem zdravju, srečujejo z večjimi izzivi in stiskami, kot je to veljalo za družine v našem vzorcu. Poleg tega lahko neporočanje o težavah, ki smo ga interpretirale predvsem kot uspešno prilagoditev izredni situaciji, v nekaterih primerih odraža socialno zaželeno odgovarjanje in nepripravljenost staršev, da govorijo z drugimi o družinskih in drugih težavah, in ne kaže nujno, da teh ni.

Reference

- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. Harvard University Press.
- Bults, M., Beaujean, D. J., de Zwart, O., Kok, G., van Empelen, P., van Steenbergen, J. E., Richardus, J. H. in Voeten, H. A. (2011). Perceived risk, anxiety, and behavioural responses of the general public during the early phase of the Influenza A (H1N1) pandemic in the Netherlands: results of three consecutive online surveys. *BMC Public Health*, 11, članek 2. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-11-2>
- Catton, S., Farquharson, C., Krutikova, S., Phimister, A. in Sevilla, A. (2020). *Trying times: How might the lockdown change time use in families?* Pridobljeno s <https://www.ifs.org.uk/uploads/BN284-Trying%20times-how-might-the-lockdown-change-time-use-in-families.pdf>
- Cheng, C. in Cheung, M. W. L. (2005). Psychological responses to outbreak of severe acute respiratory syndrome: a prospective, multiple time-point study. *Journal of Personality*, 73(1), 261–285. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2004.00310.x>
- Conger, R. D., Conger, K. J. in Martin, M. J. (2010). Socioeconomic status, family processes, and individual development. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 685–704. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00725.x>
- Domínguez-Álvarez, B., López-Romero, L., Isdahl-Troye, A., Gómez-Fraguela, J. A. in Romero, E. (2020). *Children coping, contextual risk and their interplay during the COVID-19 pandemic: a Spanish case*. PsyArXiv. <https://doi.org/10.31234/osf.io/bt6kr>
- Fontanesi, L., Marchetti, D., Mazza, C., Di Giandomenico, S., Roma, P. in Verrocchio, M. C. (2020). The effect of the COVID-19 lockdown on parents: a call to adopt urgent measures. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 12(S1), S79–S81. <https://doi.org/10.1037/tra0000672>
- Griffith A. K. (2020). Parental burnout and child maltreatment during the COVID-19 pandemic. *Journal of Family Violence*. Predhodna spletna objava. <https://doi.org/10.1007/s10896-020-00172-2>
- Jiao, W. Y., Wang, L. N., Liu, J., Fang, S. F., Jiao, F. Y., Pettoello-Mantovani, M. in Somekh, E. (2020). Behavioral and emotional disorders in children during the COVID-19 epidemic. *The Journal of Pediatrics*, 221, 264–266.e1. <https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2020.03.013>
- Masarik, A. S. in Conger, R. D. (2017). Stress and child development: a review of the family stress model. *Current Opinion in Psychology*, 13, 85–90. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2016.05.008>
- Prime, H., Browne, D. T. in Wade, M. (2020). Risk and resilience in family well-being during the COVID-19 pandemic. *American Psychologist*, 75(5), 631–643. <https://doi.org/10.1037/amp0000660>

- Romero, E., López-Romero, L., Domínguez-Álvarez, B., Villar, P. in Gómez-Fraguela, J. A. (2020). *Testing the effects of COVID-19 confinement in Spanish children: the role of parents' distress, emotional problems and specific parenting*. PsyArXiv. <https://doi.org/10.31234/osf.io/spxtw>
- Sandstrom, H. in Huerta, S. (2013). *The negative effects of instability on child development: a research synthesis*. Urban Institute.
- Spinelli, M., Lionetti, F., Pastore, M. in Fasolo, M. (2020). Parents' stress and children's psychological problems in families facing the COVID-19 outbreak in Italy. *Frontiers in Psychology*, 11, članek 1713. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01713>

Abstract

The purpose of this qualitative study was to examine the difficulties and challenges that families experienced during quarantine due to the COVID-19 epidemic, and to study the ways they coped with them. The sample included 29 families with children aged from 3 to 9 years. We conducted semi-structured interviews with parents, which we analysed with a pre-designed assessment scheme. We found that most families coped relatively well and adapted to the situation successfully. Particularly difficult and challenging, parents emphasized, were the coordination of work and family time, quarrels, overload, and stress. As for their children, the greatest difficulties expressed by parents were schoolwork and the lack of social interaction with peers. Parents also reflected on some of the more positive aspects of the quarantine, such as more time for joint activities, a greater distribution of domestic tasks, mutual assistance, and the strengthening of family bonds. Families differed in the difficulties and challenges that they experienced, both in terms of the children's ages and parents' workload.

Keywords: quarantine, parental challenges, difficulties of families, child's response, parents' response